

ПРОГРАМ ЗА БЕОГРАД

"Београђани, волите и чувајте Београд. Београд нема никог другог сем вас", рекао је велики Душко Радовић. И заиста, Београд ће бити онакав, каквог га буду развијали и одржавали они који воде Београд. Ако буду питали Београђане, биће и лепше и удобније место за живот. Ако то буде рађено без утицаја Београђана, онда ће за њега вечито важити Корбизијеов опис – најружнији град на најлепшем месту на свету. Зато је важно питати становнике Београда, какав Београд желе, каквим мостовима да прелазе своје реке, како да путују својим Београдом, шта ће бити са историјским четвртима које памте генерације. Београд није ствар једне генерације, морају се "питати" и они који су у њему живели, али и они који ће тек у њему живети и уживати.

Београд није ничији забран или плен, па да подстиче градњу где се не сме градити, да сече дрвеће по парковима и зеленим оазама града, да прави куће и магацине на водоизвориштима или да затрпава језера са стаништима забрањених врста. Да су питани Београђани то се никада не би догодило. Као што се не би догодило да се због личног профита инвеститора остане без гаражних и паркинг места, зеленила или светла постојећих насеља, дечијих игралишта или вртића. Београђани су за више мостова, за боље путеве, неупоредиво бољи јавни саобраћај. Они не желе да већину свог времена проводе у саобраћају, већ на радним местима и у својим домовима.

Уместо више позоришта, опере или филхармоније, добили смо приватни пројекат новобогаташа на обали Саве, екстериторију у којој не важе закони Србије. То Београђани нису желели, као што нико од стручних удружења или факултета није прихватио ту политичку агресију без упоришта у струци, која је потиснута на срамни ниво у последње време. Има ли веће срамоте или горег примера у свету, него што је повлачење београдских факултета из пројекта метроа због сирове доминације политичког незнања и бахатости над академском честиташћу и знањем. Размере тог незнања и последице које ће наступити око метроа ће бити драматичне, ни приближно онима, као што је то случај код обичног поплочавања тргова или реконструкције Скадарлије.

Ако се буду питали Београђани, биће више болница и домова здравља без бесконачне листе чекања, више школа и обданишта са бесплатним уџбеницима и топлим оброцима, више базена и спортских терена, више школског спорта без чланарина, културе која креће од најранијег узраста, безбедног окружења са децу без дилера који их вребају, на улици и око школа, са градском управом повезаном са грађанима преко дигиталних шалтера. Београђани треба да се питају о свим важним стварима о њиховом граду преко непосредне демократије, референдума, грађанских изјашњавања и иницијатива. И питаће се. Дајемо реч!

1. Управљање Градом

1.1. Принципи управљања

- **Непосредна демократија**

То је хибридни модел са представничком демократијом преко избора одборника у градској и општинским Скупштинама као и до сада, али допуњен различитим облицима директне демократије попут референдума и различитих облика народних и грађанских иницијатива, а који ће бити прецизирани у измењеном Статуту Града Београда. Увођење различитих облика директне демократије у изјашњавању о питањима важним и битним за живот грађана Београда, било би спроведено кроз неколико видова изјашњавања претходно уграђених у Статут Града - кроз потврђивање или верификацију аката који је већ усвојен од стране градских и општинских власти, затим за модификацију донетог локалног прописа, поништавање акта који су већ донесени, па до предлагања нових аката кроз народне иницијативе. Области о којима би се одлучивало преко ових форми директне демократије би се кретали од референдума о буџету пре његовог доношења, важних питања инфраструктуре и развоја града, уређења рада градских служби важних за живот грађана, радном времену малопродајних објеката, пренамени амбијенталних целина, статусу културних градских симбола... до чисто фискалних референдума о висини пореза или локалних комуналних такси. Претпоставка оваквог одлучивања је отворена јавна расправа уз уважавање мишљења струке ЗА-ПРОТИВ, уз избегавање емотивног одлучивања без утемељења у стручним чињеницама.

- **Потпуна јавност рада градске управе**

Овај принцип би се ослањао и на принцип директне демократије, али би пре свега то била обавеза обавештавања јавности о свим активностима градских органа власти. Обавеза градске администрације би била квартално обавештавање о одлукама градског већа и секретаријата, од јавних набавки до конкурса за запошљавање. Основни циљ је, да се кроз потпуну јавност рада сузбију и елиминишу сви видови корупције и привредног криминала, прикривеног или отвореног клиентелизма, партијског запошљавања и непотизма. Потпуна транспарентност у трошењу буџета и његово планирање је основа стицања поверења код грађана и потенцијалних инвеститора. Ни једна берза на свету не функционише на принципу тајности, већ потпуне отворености за јавност. Послови Града Београда и њених градских предузећа морају бити “са кристално чистим досијеом”, фигуративно речено, али и у стварности, јер је то једини начин да се привуку озбиљни инвеститори који би улагали у Београд. Да ли постоји лажно финансијско-економско извештавање у бизнису? Постоји, али се после краћег или дужег периода заврши

катастрофално. Пример Егона и најдубљег економског слома у историји САД је типичан, али поучан пример до чега доводи лажирање биланса. Народна странка ће принцип јавности рада градске управе промовисати и конкретизовати кроз промену Статута, као један од темељних принципа, који не би завршио као популистичка обећања партија, као што се дешавало пред сваке изборе до сада.

- **Децентрализација и полицентричност**

За суштинску примену овог принципа, такође је неопходна измена Статута Града кроз уступања појединих административних послова везаних за поједине општине управо тим градским општинама. На овај начин, послови и одлуке специфични само за те општине би биле "спуштени" на одлучивање у њихове општинске Скупштине. Са друге стране, уклонила би се "уска грла" решавања послова у градској администрацији, попут легализације објеката, где градске службе бројношћу, нити кадровском опремљеношћу, немају капацитете да ураде посао на експедитиван и ваљан начин. Од како је 1934. године Београд припојио Земун као своју општину, непрекидно се дешавао процес усисавања околних градова/места у један гломазни бирократски конструкт. При томе, није био у стању да реши већину проблема. Други проблем, проистекао из овог првог је недопустива несразмера у територијалном развоју града. Разлог овог усисавања је био увећавање буџетских прихода односно, узимање новца са тих нових периферија, којима се узвраћало мало или нимало. Ако је такав начин функционисања директно доводио до поменутих несразмера у развоју, путем децентрализације и полицентричности тај проблем би се ублажио и на крају елиминисао. Примена овог принципа би значила, формирање нових општина по моделу одвајања Сурчина од Земуна, Дунавски венац (Палилула), Батајнице (Земун), Калуђерице (Гроцка) и Авала град (Вождовац).

- **Грађанин у фокусу градске управе - е грађанин**

Београд далеко заостаје у дигитализацији градске управе за већином европских градова, који су овакву комуникацију грађана са градским управама развили годинама или чак деценијама уназад. Народна странка има конкретан предлог и план за развој дигиталне платформе која ће представљати централно место за комуникацију грађана и градске и општинских управа на једноставан и брз начин. Грађани ће на једном месту моћи да поднесу различите захтева ка градској управи, да се информишу о различитим пројектима планираним на нивоу града или њихове општине, да гласају о иницијативама кроз форму непосредне демократије, да дају предлоге за унапређење рада управе и комуналних предузећа. Платформа ће обезбедити брзу, једноставну и сигурну комуникацију грађана и градске управе путем мобилне апликације или приступом web порталу.

- **Развојни приоритети и солидарност капиталних улагања**

Планирање приоритетних развојних и других послова, односно планирање јавних издатака из буџета мора бити у складу са строгим и унапред утврђеним и обавезујућим приоритетима у остваривању квалитетнијег живота грађана Београда. Сада је на снази нетранспарентно разбацавање новца у сврху политичке промоција и бесмислених и непотребних пројеката, прескупи концерти са парapolитичком позадином, скупи експерименти украсне расвете и бесмислене и скупе реконструкције функционалних тргова. Док, са друге стране, Београд нема фабрику отпадних вода. Док се не изврши суштинска и финансијска децентрализација по општинама, принцип солидарности у капиталним улагањима у периферне делове града би делимично амортизовао тај проблем. Солидарност у капиталним улагањима, односно децентрализација капиталних улагања ишла би у правцу равноправног и равномерног развоја града, као и у правцу ревитализације руралних или приградских делова који су маргинализовани у односу на централне делове Београда.

- **Смањивање фискалне и парафискалне пресије**

Овај принцип би се односио на привреду Београда као и на грађане главног града и значио би постепено смањење удела класичних фискалних, али и парафискалних намета, од којих су многи неоправдани или непримерено високи спрам пореске снаге обвезника. Порези, таксе и друге финансијске обавезе не смеју да служе за попуњавање буџетских рупа због нерационалног трошења буџета. Типичан пример је еколошка такса која се наплаћује од нето промета свих компанија по “слободној процени” локалне управе. То је класични рекет администрације, јер не узима у обзир ни један економски чинилац при одређивању висине или рационалности наплате и доводи до гушења привреде, поготово новоотворених привредних друштава и предузетника. Локални порези, таксе и други изворни приходи Града, морају бити у функцији добробити привреде и грађана. Порез на имовину је типичан локални фискални приход чију висину треба смањити у складу са пореском снагом обвезника, при чему би се водило рачуна, да ли је та некретнина једино место становања или служи у друге сврхе.

- **Економски патриотизам код јавних набавки**

То би значило опредељење или инсистирање на куповини и набавци роба и коришћењу услуга домаћих добављача. Тешко је замислити град или државу у развијеној Европи, који различитим механизмима не штите домаћу производњу, па и преко јавних набавки за различите нивое власти. Понекад је то отворени протекционизам, а најчешће

суптилнији модалитети заштите домаће привреде. То је економско, али и морално питање, јер форсирања домаће робе и услуга у јавним набавкама је директна помоћ привреди Београда. Инструменти у реализацији овог принципа могу имати различите модалитете кроз специфичну примену Закона о јавним набавкама, актима новоосноване Развојне банке или алтернативно Фонд за развој Београда. Службеници администрације Париза користе возила која су произведена у Француској, логично следи да би администрација Београда за своје потребе користила возила домаће производње.

- **Зелени Београд**

Ово је кровни принцип који ће бити реализован кроз сет мера одбране Београда од агресивног напада на животну средину главног града. Шуме, паркови, реке, извори, водоизворишта су приоритет Народне странке у планирању и раду градске управе и градског парламента. Нема ништа важније за становнике Београда од здраве животне средине, питке воде, одбране, али и ширења постојећих зелених површина, управљање отпадом, хуманизације живота људи кроз здраве садржаје. Мора бити спроведено уклањање свих бесправних објеката дуж обале Саве (сојеница, сплавова, кућа, бродоградилшта...). Они директно угрожавају водоизворишта и снабдевање Београда водом. Задржати само оне објекте који имају плутајући карактер и могу да задовоље стандарде у погледу отпадних вода.

- **Меритократија као принцип одабира кадрова**

Меритократија је у суштини једнака шанса за све или принцип и модел одабира најбољих и најквалитетнијих кадрова који ће у градској управи обављати најодговорније стручне послове. То није негација принципа парламентарне демократије или скидање одговорности за вођења Града, већ допуна одговорне већине према обављању задатака који су им грађани поверили. Сви горе наведени принципи падају у воду, ако их спроводе некомпетентни партијски кадрови, без искуства и радне етике. Неће бити никаквог напретка ни у Београду ни Србији, ако меритократски принцип не буде пресудан у одабиру оних који ће обављати најодговорније функције. Од резултата њиховог рада зависи судбина милионске популације и Београда и наше државе. Уколико се Београд посматра као нечији партијски плен, ту нема ни бољитка ни напретка.

1.2. Управљање финансијама и буџет града

Управљање Градом значи рационално и домаћинско управљање његовим финансијама, односно буџетом града. Јавни локални приходи којима располаже Београд долазе из

изворних и уступљених прихода, прихода од трансферних средстава, примања по основу задуживања и други приходи и примања утврђена законом. Код доношења Буџета генерално, Народна странка заговара принцип уравнотеженог буџета, односно принцип конзервативног приступа планирању реалних прихода из којих онда произилази расподела неопходних и планираних расхода. По правилу, власти свих нивоа обично иду обрнутим путем, политички износећи “списак жеља” код трошења новца, нереално и неопрезно процењујући и прецењујући очекиване приходе. Отуда и редовна појава великог буџетског дефицита и вишеструких ребаланса буџета током године, које дезавуишу сам концепт нормалног буџетског планирања. Приходи би требало да буду у фокусу налогодавца буџета у смислу максималне посвећености наплати тих прихода. Град мора оштро смањивати непотребне трошкове, ма колико то политички било непопуларно.

Смањивање прегломазне администрације у управи, чији број нема никакво упориште у пословима које би требало да обављају, ће бити приоритет Народне странке. Вишак запослених у управи, може бити распоређен у градске службе или предузећа који имају потребу за новозапосленим. Илустративан пример нерационалне и штеточинске структуре Буџета је невероватан податак, да је у Буџету града, односно ребалансу за 2021 годину, готово трећина буџета предвиђена за “Уговоре о делу или специјализоване уговоре”. Ради се о 340 милиона евра за намену која је потпуно нетранспарентна и служи за набавке без тендера и партијска запошљавања без конкурса. Ако изузмемо традиционалне културне манифестације по којима је Београд познат у свету (Битеф, Белеф, Бемус, ФЕСТ...), даљу оправданост буџетског финансирања фестивала и јавних манифестација, треба да оцени стручна комисија састављена од еминентних радника из културе и јавног живота (фестивали, спортске манифестације, културна дешавања, дочек Нове године...) Све што се уштеди на основу ових трошкова, елиминисања корупције или клијентелизма, треба усмерити на задовољавање свакодневних потреба грађана.

То је један од начина смањивања задуживања за пројекте изградње неопходне градске инфраструктуре. У случајевима када и поред рационалног поступања, недостају средства за финансирање инвестиција у инфраструктуру путем класичних или уступљених прихода или трансфера, задуживање Града је дозвољен начин да се прикупе та средства, али са прецизним и јасним критеријумима. Финансирање путем задуживања је врло сложен сегмент у оквиру локалних финансија, који представља и осетљиво политичко питање. Народна странка инсистира на претходној анализи сврсисходности евентуалног задуживања, али и ревизији и оцени раније узетих кредита. Задужења Града, поред најважнијег економског аспекта, такође морају бити резултат политичког и грађанског консензуса кроз непосредну демократију, а само задуживање и трошење позајмљених средстава потпуно транспарентно.

Стратегија управљања дугом мора да обезбеди одржив и адекватан ниво задужења који неће утицати на њену финансијску стабилност и који ће омогућити имплементацију њених инвестиционих циљева. Насупрот логици политичара који данас воде градове и локалне самоуправе и који их гледају као обичне компаније, Народна странка их сматра местима где се остварује основне потребе грађана и локалне заједнице кроз њено

одрживо функционисање. У закону постоје лимити висине дуга. Тако укупни расходи за текућу годину по основу дугорочног финансирање капиталних пројеката не могу бити већи од 50% укупно остварених текућих прихода буџета, осим када се ради о дугорочном задуживању чији је рок отплате (не рачунајући период мировања) најмање пет година. Сви укупни трошкови у вези са дугорочним капиталним задуживањем не могу бити већи од 15% укупно остварених текућих прихода буџета у претходној години, осим ако две трећине текућег суфицита у односу на укупно остварене текуће приходе чини удео већи од 15%. Али се редовно иде “по ивици” тих лимита са опасношћу да се склизне у амбис. Прибегава се разним финансијским акробацијама попут пребацивања имовине и пословних простора Дирекцији за грађевинско земљиште на градске секретаријате да би се на основу тога поправио кредитни рејтинг. Ми данас не знамо тачно колико град дугује, колико приходује од обвезника и колики су губици по основу сиве економије и нерационалних трошења, а то су фундаментални подаци потребни за стратешко планирање финансирања Града. Београд је са становишта прихода и расхода на ивици банкрота, а привид финансијске стабилности се одржава непрекидним позајмицама или трансакцијама у корист града са нивоа Републике кроз буџетске резерве буџета Србије. Да ли у новцу којим се пуни буџет има и других извора, више је питање за полицију него за политичке странке.

1.3. еУправа у служби грађана Београда

Народна странка има спремљен план за креирање платформе која ће представљати “дигитални шалтер за све услуге” у складу са стандардима које би јавни сектор требало да пружи у 21. веку, а то су ефикасна, паметна и транспарентна градска управа. На једном месту, брзо и једноставно, грађанима ће бити омогућена онлајн комуникација са јавним институцијама са обавезом давања одговора на поднете захтеве у дефинисаном року. “Дигитални шалтер” ће омогућити и прецизне информације о службенику код кога се налази предмет, са циљем праћења оптерећености и ефикасности запослених, увид у сопствене финансијске обавезе према јавним комуналним предузећима и органима јавне управе са могућношћу плаћања на самој платформи, обавештавање грађана о планираним пројектима и фазама радова на нивоу града или општине, информације о поднетим иницијативама и омогућавање подношења предлога сваког појединца.

Такође, додељивањем идентификационог броја сваком запосленом у органима јавне управе и комуналних институција, грађани ће моћи да изврше пријаву инцидента, потенцијалне непријатности или да дају похвале на рад запосленог путем онлајн платформе. Путем платформе, биће доступне информације о објављеним јавним тендерима и донетим одлукама, списак свих конкурса за запошљавање у јавном сектору, као и увид у биографије одабраних кандидата уз могућност пријаве нетачних података и подношења жалби. Биће омогућен брз, једноставан и сигуран приступ сервису путем веб браузерa, iOS и Андроид апликације уз уношење сопствене шифре.

“Паметни град” је скуп технолошких решења заснованих на услугама информационо-комуникационих технологија које ће Београд учинити модернијим, ефикаснијим и

зеленијим са циљем побољшања квалитета и стандарда живота грађана и подстицања развоја привреде заснованог на знању и иновацијама. Примарни циљ примене савремених технолошких решења јесте побољшање индекса квалитета живота, олакшавање приступа јавним сервисима Града и подизање нивоа сигурности грађана. Паметна решења ће повећати ефикасност и ефективност градских служби уз оптимизацију трошкова у управљању инфраструктуром и опремом Града, унапредиће продуктивност и олакшати доношење пословних и политичких одлука.

Поред грађана, корист од дигитализације ће имати и градска администрација и јавна предузећа. Биће могуће праћење кључних параметара квалитета ваздуха, даљински надзор попуњености контејнера, мапирање рута камиона за одвожење отпада на бази њихове попуњености и густине саобраћаја, увођење електричних возила и коришћење отпада као енергента у одрживом управљању отпадом, аутоматско управљање расветом са соларним пуњењем - паљење, гашење и пригушивање на основу сензорике покрета, што доводи до значајног снижавања потрошње електричне енергије и уштеда у буџету, контрола рада семафора на градским улицама путем савремених софтвера, аутоматизација рада градских топлана које ће покретати системе на основу тренутно измерене температуре, невезано за календарске датуме грејне сезоне, централизација базе и стриктна контрола приступа видео материјалима снимљеним камерама постављеним на јавним просторима уз обавезно издавање дозволе за постављање сваког уређаја за снимање, све до управљања системом изнајмљивања електричних бицикала уз могућност плаћања кредитним картицама и праћења ГПС локације изнајмљене опреме...

2. Привреда Београда

2.1. Финансијски сектор

Продајом Комерцијалне банке, удео домаћег капитала у банкарском сектору Србије је спао на око 10% и то је велики проблем за привреднике Београда, али и Србије генерално. Основни финансијски постулат је, да ко управља финансијским сектором једне државе, управља и привредом, али и самом том државом. При доласку сваке стране банке у Србију, чујемо логично објашњења званичника тих банака, да им је циљ да “прате” компаније земље из које долазе. Ко прати привреду Београда/Србије је право питање у овом тренутку? Београдска привреда са уделом од око 40% у БДП Србије, има исти или чак појачан негативни ефекат одсуства домаћег капитала у банкарском сектору.

Ако је ревитализација домаћег комерцијалног банкарства процес, онда се оснивање Развојне банке Београда у оваквим условима поставља као нужност. Тренутно у свету развојну банку има преко 40 земаља. Исте и сличне послове ради још и више од 30 регионалних банака и десетине фондова за развој. Основни задатак РББ би био подстицање развоја привреде Београда преко њеног кредитирања, осигурања извоза од политичких и некомерцијалних ризика издавањем гаранција, као и финансирање

инфраструктурних пројеката од значаја за Град Београд, развој његовог аграра или компанија са високо профитним и високотехнолошким перформансама.

РББ би морала и да има и саветодавну мисију и давање логистичке подршке привреди у циљу јачања њене конкурентности. То би била својеврсна спона предузетничких идеја и њихове финансијске реализације. Београд је типичан пример коме је потребна оваква институција. Ако је за Развојну банку Београда потребан посебан Закон о развојној банци или банкама који је у ингеренцији републичке Скупштине и НБС, онда се мора радити на реализацији оснивања посебног Фонда за развој Београда који би имао исту или сличну улогу у финансијској подршци привреди Града.

2.2. Индустрија

У структури београдске индустрије, на прерађивачку индустрију отпада 60,7%, рударство 5,1% , а на снабевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација 34,2%. Уочљив је дугогодишњи и перманентан пад индустрије у укупном учешћу у привреди Београда. Рударство је пре свега експлоатација угља у Колубари. Прерађивачка индустрија је пре свега огледа у производњи прехранбених производа, пића, текстила, одевних предмета, коже, дрвета, намештаја, папира, аудио и видео материјала, кокса и деривата нафте, хемијских производа и фармацеутских производа те гуме и пластике, производња металних производа, рачунара, електронских и оптичких производа, електричне опреме...

Убрзанији привредни раст у Београду искључиво ће зависити од тога, колико ће фокус бити на гране прерађивачке индустрије. Крајње је време, да уместо убилачке политике субвенција страним компанијама, помоћ стигне и домаћим компанијама у индустрији, па и оним из београдског региона. Државне субвенције иду и директним гранским конкурентима из иностранства. Обавеза Града Београда је да помогне београдској прерађивачкој индустрији, јер само новододата вредност обезбеђује плате, нове инвестиције и нови доходак. Поред прерађивачке, помоћ треба усмерити на високо-технолошке гране због високе динамике привредног раста уз обезбеђење комплетне инфраструктуре која би морала да прати тај сектор.

Београд као регионални економски центар је погодан за те високо технолошке услуге и индустрију, које су у директној корелацији са економским растом. То захтева и високо образован кадар који Београд образује по највишим стандардима. У Београду се налази чак 82% високообразовног кадра. Огроман је проблем масовног одласка тог кадра из Србије и наравно Београда. То је директно повезано са општим амбијентом, корупцијом, правном и политичком несигурношћу, партијским запошљавањем, негативном селекцијом, бесперспективношћу, недостатком правде и основних “правила игре”.

2.3. Трговина

Поред грађевинарства, трговина је најбрже растућа привредна грана у Београду и међу најзаступљенијим секторима у главном граду. На трговину у Београду отпада 30% од укупне трговине Србије, а око 110 хиљада запослених чини више од 18% запослених од укупно запослених у сектору трговине Србије. Малопродаја је организована у хипер и мини маркетима, робним кућама, тржним центрима, специјализованим продавницама, кванташким и зеленим пијацама, бензинским пумпама. Посебни, неконвенцијални видови трговине су све више заступљени у трговини преко on line и е трговине, телешопа, каталожке или директне продаје. Њихов раст је био нарочито велики за време пандемије и прогноза је, да ће њихово учешће у будућноси све више расти. Велики проблем Србије и Београда везаних за трговину, лежи у чињеници, да смо практично продали тржиште страним трговинским ланцима. Међутим, остварени развој трговине није имао ни приближан утицај на развој индустријске или пољопривредне производње у Србији, иако би се директан и индиректан ефекат морао осетити, не само на индустрију и аграр, већ и на остале економске секторе и њихове учеснике.

Актуелни прописи не допуштају ограничење слободне трговине у Србији. Сви трговци, домаћи или страни имају исти третман и било који државни орган не може да сугерише куповину српских производа или да поставља лимите учешћа робе стране производње у трговинским ланцима. Трговински сектор не испуњава основне задатке у повезивању домаћих произвођача и потрошача и далеко је од тога да буде носилац и покретач привредног опоравка Републике Србије. Неке анализе показују, да када купимо домаћу робу у маркету за 100 динара, 90 до 95 динара остаје у Србији за производњу, плате, инвестиције, издвајања за просвету, пензије, а остатак за власнике трговинских ланаца. Ако роба у трговинама није произведена у Србији, ствар је потпуно обрнута, па највећи део профита одлази из Србије. Зато се у условима “везаних руку” због потпуне либерализације трговине, мора помоћи трговинским предузећима и фирмама који још увек имају јачу вези са домаћим добављачима кроз подршку у њиховом развоју. Наравно подршка се мора пружити и специфичним трговинским формама у нестајању, а које представљају и део културне традиције, затим трговинским мрежама у приградским и слабије урбанизованим подручјима Београда.

2.4. Пољопривреда

Пољопривреда Београда дели судбину аграра целе Србије. То значи да не добија довољно помоћи за озбиљнију и конкурентнију производњу, нити добија заштиту од често нелојалне субвенционисане конкуренције из извоза, нема механизма компезаторних цена, уз константно високе цене горива и семенских производа. Индивидуални произвођачи су суочени и са високом ценом закупа тезги на градским пијацама и истим непривилегованим третманом у односу на закупце или продавце непољопривредне робе. Неретко се због угрожености пласмана производа, баца на стотине милиона вредне робе годишње. Један од решења за београдске пољопривреднике је проширење капацитета Велетржнице или претварање у

Националну велетржницу. Суштина је, да пољопривредни произвођач директно изнесе свој производ на тржиште, а не да га продаје преко посредника. Београд из буџета мора обезбедити помоћ и субвенције пољопривредницима (помоћ при набавци механизације, набавку опреме за пластенике и стакленике или мреже за противградну заштиту).

Развојна банка Београда или Фонд за развој могу да одиграју кључну улогу у томе. Београдски регион има изузетно повољне услове за савремену пољопривредну производњу. Ова привредна грана има стратешки значај за снабдевање главног града прехранбеним производима. Београд располаже са значајним земљишним потенцијалом од око 320 хиљада хектара пољопривредног земљишта, што чини 70% укупне територије Града Београда, али и значајним капацитетима у примарној сточарској производњи. Техничко технолошка опремљеност предузећа и кадровска оспособљеност представљају основ за развој прехранбене индустрије меса, млека, воћа и поврћа, смрзнуте хране, кондиторских производа, индустрије пића - вина, ракије, пива и других алкохолних и безалкохолних пића.

Пољопривредна производња на газдинствима земљорадника организује се у око 60.000 земљорадничких газдинстава и око 40 земљорадничких задруга. Када би се организовале на другачији начин, оне би могле превазићи проблеме малог поседа, недовољног капитала или недостатка механизације, наравно уз помоћ државе. Град Београд мора помоћи у организацији формирања тих интересних задруга уз учешће градских робних резерви које би требало финансијски ојачати (РББ) и реформисати. Београд спада у ретке градове који је у оптималним условима својом агроиндустријском производњом задовољавао највећи део потреба у основним пољопривредно-прехранбеним производима. Научници су раније у пољопривредним Институтима остварили значајне резултате у производњи хибридних врста кукуруза којима се у свету засеје сваке године више од 2.500.000 хектара. Поједина пољопривредна предузећа су оспособљена за трансфер знања и комплетан инжењеринг у оквиру агрокомплекса.

Озбиљан ударац на пољопривреду Београда је продаје ПКБ на крајње сумњив начин, како са правне, тако и финансијске стране. Народна странка има оправдану бојазан, да може доћи до радикалног смањивања и престанка производње у ПКБ-у у догледно време са неизвесном судбином овог некада пољопривредног гиганта, што би озбиљно угрозило оптимално снабдевање Београда храном из свог региона. Зато је и покренула поступак раскида и поништаја приватизације ПКБ због грубог кршења закона, како код процедура пре приватизације, током процеса саме продаје, али и озбиљних кршења уговорних обавеза купца после приватизације.

2.5. Туризам

Београд је као регионални центар изразито погодан за развијање терцијарних делатности, а туризам ту пружа велике могућности за даљи развој и допринос економском развоју главног града. Тај потенцијал није ни изблиза искоришћен, па је уз паметну политику, баш у туризму могуће остварити и највећи раст. Београд лежи на две

реке и има један од најлепших положаја у свету. Његове реке пружају велику шансу за развој речног и хидроавионског саобраћаја, који би био додатни стимуланс развоју туризма. Нажалост, Београд се данас не може похвалити својом естетиком. Неке разлоге смо поменили а тичу се хаоса у урбанизму, одсуства благовременог планирања града, али и грубог кршења чак и постојећих планова.

Ипак, највећи ограничавајући разлози недовољно развијеног туризма леже у чињеници, да туризам у Београду нема традицију, као неки градови у нашем окружењу. По ефектима, често се чини, да Београду нема шта да понуди туристима, а истина је да се ни приближно не препознаје шта заиста може да им се понуди. То је питање одсуства смислене туристичке политике, планова, визије и селекције кадрова у туризму. Учешће Београда у укупном броју туриста Србије износи око 35%, али на удео страних туриста у Србији тај проценат расте до близу 60%. Бројне слабости треба елиминисати, да би туризам заиста био један од важних фактора развоја и значајан извор прилива девизних средстава. Пре свега, брендирање Београда као пожељне туристичке дестинације и представљање понуде кроз нове форме дигиталног маркетинга. Недостаје и регистар бројних запостављених дестинација које имају упоредне предности у туристичкој понуди и њихова поновна валоризација.

Неопходно је успоставити интегрални систем управљања развојем туризма, јер сада чак не постоје тачне и прецизне евиденције о броју туриста који посете Београд, нити анализе сегментације туриста који би били путоказ будућих корака у политици туризма. Велики проблем, који је повезан са недостатком интегралног система управљања, је постојања сиве зоне у туризму, која значи и знатно мање приходе од боравишних такси. Недостатак меритократског управљања кадровима и партијска “најезда” неквалификованих кадрова је такође ограничење у развоју туризма. Упоређујући Београд са градовима веће туристичке традиције, очигледан је недостатак информисања туриста који посете Београд. Проблем је такође, одсуство реклама на друштвеним мрежама, YouTube-у као новом виду контакта и комуникације са потенцијалним туристима у главном граду, нефункционалан и лоше дизајниран сајт ТОБ и Града Београда.

Туристичку понуду одвраћа и лоше одржавање комуналне инфраструктуре, фасада старих зграда, неприродни судар наводно модерних зграда и оних под заштитом споменика културе, па све до недостатка уређених јавних тоалета. Стање и кадровска опремљеност музеја је у доброј мери ограничавајући фактор у музејском туризму, затим неадекватна сарадња и комуникација између самих музеја, али и свих туристичких дестинација међу собом уопште. Посебан и додатни проблем је погоршање безбедносне ситуације у Београду, учестали напади на стране туристе и општа безбедносна клима у Србији. Београд има шта да понуди и да то адекватно финансијски валоризује, али то мора бити кроз садржаје који су део традиције и историје Београда. Београд и даље није ни близу топ туристичка европска дестинација као што су рецимо Праг, Будимпеште или Беч.

Достизање нивоа туристичке понуде ових и сличних градова, би требало да буде и главни стратешки циљ у наредном периоду. Туризам у Београду се може оценити као “викенд

пун алкохола и све што иде уз то”, а не посете туриста на 7 или више дана. Београд мора да задржи госта, да му понуди све што има, а што други немају, да га упозна са најстаријом светском цивилизацијом у Винчи, да га туристичким бродовима одвезе до Смедерева или Лепенског вира, да покаже Опленац, Сремске Карловце и Фрушкогорске манастире. Две реке, три острва, лагуми, манастири, музеји... морају бити пакет који се нуди туристи за вишедневни боравак у Београду. За то је потребно изградити бар две марине и озбиљно пристаниште у Земуну, па би бродови пристајали на Савском или Земунском пристаништву и били гости Београда са путницима на више дана. Оваква организација захтева рад младих креативних људи који ће осмислити дугогодишњи концепт развоја, наравно уз улагања и из кредита који ће се вишеструко вратити.

Посебно пажњу треба усмерити на културни туризам, као део укупне туристичке понуде града са значајним финансијским средствима која може донети. Он је груписан према верском, образовном, фестивалском, фолклорном садржају и који је у кохезији са материјалним и нематеријалним културним наслеђем. Културни туризам пружа низ искустава од традиционалних до креативних и препознаје три аспекта - економски, социјални и еколошки. УНЕСКО поседује „Одељење за културни туризам“ које показује пажљиво третирање тема повезаних са културом и културним туризмом, што је свакако један од главних показатеља да су култура и туризам део нераскидивог система.

2.6. Слободне зоне и луке

Због повољног геостратешког и саобраћајног положаја, Београд је идеалан за развој Слободних привредних зона. Саобраћајно регионално чвориште друмског, железничког, водног, авио и телекомуникационог саобраћаја, мора бити покривено са више таквих зона, које би биле у функцији развоја Београда. Тренутно постоји једна таква зона у Баричу, али далеко од потенцијала и потреба привреде Београда. Друга у Риви, је типичан пример како не треба радити, јер се припрема на природном станишту Бара Рева уз жртвовање станишта и 80 хектара шума на тој микролокацији. Слободне привредне зоне - царинске, економске, извозно прерађивачке или спољнотрговинске, означавају физички одвојену територију где се инвеститору обезбеђују специјалне олакшице и повлашћени порески режим, као што је ослобађање од ПДВ-а и царине на увоз сировина и материјала намењених производњи робе за извоз, машина, опреме и грађевинског материјала. Приходе који се остваре унутар слободне зоне могуће је трансферисати у било коју државу, укључујући и Србију, без било каквог претходног одобрења, без наплате пореза, царина или такси. На овај начин се стварају огромне могућности за сарадњу домаћих и страних индустрија и могу имати директан и индиректан импулс за развој домаће привреде и директну финансијску корист.

Изазов и право питање је, како подићи ниво привреде у Београду и како тежиште развоја померити са грађевине и услуга на реални сектор, односно на развој инфраструктуре и индустрије. Ту се стиче реално повећање БДП преко раста новододате вредности (БНП) која једино обезбеђује плате, профит и нову вредност. Један од начина је и да Београд врати луку на своје обале, да постане центар транспорта, да последично појефтини и сам

транспорт. Предвиђена локација изградње нове луке у Београду у близини Пупиновог моста је прихватљиво решење, али то мора бити приоритет за привреду Београда и Србије. Изабрана локација је место повезивања друмског (Е-70, Е-75, регионални пут Београд-Вршац и Београд-Зрењанин), железничког (пруга Будимпешта-Београд-Солун), ваздушног (Аеродром „Никола Тесла“) и водног транспорта. Лука као индустријско-привредни и саобраћајни објекат даје могућност да се уз њу развије већи број привредних субјеката који се на њу наслањају. Битно је, да таква инвестиција отвара врата развоју привреде и ствара услове за инвестиције у области машинске, електро, хемијске или фармацеутске индустрије. До сада су кадрови из Београда путовали за Инђију, Пазову, Панчево, Лазаревац...јер су инвестиције тамо усмераване. Време је да се инвестиције и кадрови врате у Београд.

2.7. Грађевинарство

Грађевинарство заузима значајно место у привреди Београда и то је најбрже растућа привредна грана. Највећи део грађевинских капацитета Србије се налази у Београду - како у пројектовању, високоградњи, монтажи и завршним радовима. Само проценат учешћа нискоградње Београда у укупној нискоградњи Србије није већи од 50%.

Београд је традиционално центар пројектовања, изградње и радова у грађевинарству по систему инжењеринга на домаћем и светском тржишту у свим областима грађевинарства. Од нискоградње (путеви, железничке пруге, мостови, тунели), високоградње (стамбени, индустријски, здравствени и разни други објекти), хидроградње (луке, обалоутврде, системи за наводњавање, водоснабдевање и пречишћавање отпадних вода) и монтажних и завршних радова у грађевинарству. Нажалост из објективних, али и неких других разлога, некадашњи међународни грађевински брендови, “препуштају” послове новокомпонованим компанијама блиским властима у самом Београду. Отуда невероватни грађевински промашаји, месецима раскопане улице, по неколико пута реновирање тек реновираних тргова, улица или чак фонтана.

На подручју Београда регистровано је преко 4.000 грађевинских предузећа и исто или слично предузетника у грађевинарству, са преко 36.000 запослених радника, од којих многи долазе из унутрашњости или других земаља. Ту јесте велики проблем, јер многи од њих нису пријављени, не води се рачуна о безбедности, ни објеката, ни радника, ангажују се на црно чак и пензионери. То за последицу има учестале несрећне случајеве, често са трагичним исходом.

Грађевинарство у Београду доживљава невероватан бум последњих неколико година. У уређеним и богатим државама то би требало да буде разлог за похвале, али у неуређеним и сиромашним, разлог за велику бригу. Недавно је једна угледна међународна организација из Жене из области детектовања међународног криминала у свом извештају навела Србију као место прања нелегалних пара убачених у грађевинарство и на тржиште некретнина. Истовремено, на делу је потпуно одсуство борбе против нелегалне градње, са варијацијом њеног прећутног поспешивања од

стране градске власти. Голим оком се могу уочити како ничу нови пословни - стамбени објекти који не поседују ни једну дозволу, или ако их и поседују, са много већом квадратуром у односу на дозвољене. Очигледно је, да градске и општинске управе синхронно раде са овим инвеститорима на пословима нелегалне градње. То се мора прекинути доласком поштене и компетентне градске администрације.

2.8. Предузетништво

Више од четвртине свих предузетника у Србији ради, привређује, плаћа порез, запошљава и ствара профит у Београду. Предузетништво је једно од највитаљнијих и најмобилнијих облика привредног организовања са значајним уделом у расту привреде Београда. Предузетници остварују свој бизнис преко своје пословне идеје, уз значајно познавање неке услужне делатност, индустрије и тржишта, потребе купаца, технологије дистрибуције и начина продаје. Предузетник је неко ко је способан да успешно води сопствени бизнис и повезан је са готово свим привредним областима - од саобраћаја, туризма, трговине, услуга, индустрије, образовања, екологије... а директно је упућен на локалну администрацију, пореску управу а често и на правосуђе. Предизетник је и независтан у смислу да најмање захтева помоћ из буџета, али је београдски предузетник често жртва администрације локалног, али и републичког нивоа. Најмање што очекује је да га поштена администрација заштити од непотребног бирократског малтретирања, уз поштовање свих законских процедура које уређују област предузетништва.

Зато је важно да му се посао олакша кроз смањење непотребних административних процедура, као и код захтева за подстицаје за отварање нових предузетничких капацитета или проширење постојећих. Управо ти подстицаји су важни, нарочито ако су делатности предузетника стратешке или недостајуће у привреди Београда. У том случају било би логично да имају бар делом неповратни карактер, јер ће повраћај доћи каснијим доприносом предузетника кроз порезе и остала давања локалној управи. Као и читавој привреди, треба смањити или укинути разне парафискалне намете, попут накнаде за одводњавање, већ поменуто еколошке или таксе за истицање фирме, накнаде плаћања "за слушање музике" онима који немају додирне тачке са приходима оствареним од музике, смањити плаћања Комори Београда. Најновији случај додатног намета за "одлагање комуналног отпада" је класичан рекет према предузетницима. Посебно је важно имати слуха за предузетника који тек почињу са послом, јер многи брзо одустају због ових намета које не могу издржати док не почну да зарађују. У свакој општини организовати едукативне програме саветодавног типа за предлоге и савете новим предузетницима, као и консултантске инкубаторе за њихово додатно информисање.

Посебну пажњу и третман треба посветити предузетништву код жена и особа са инвалидетом, који често почињу бизнис из егзистенцијалних разлога. Обезбеђење бесплатних вртића за децу предузетница би био један од начина да се помогне овој категорији предузетништва. Принцип, да је приоритет помоћ домаћим привредницима, а не страним инвеститорима који заговара Народна странка, односио би се наравно и на предузетнике. Један члан градског и општинских већа би био задужен за предузетништво и пољопривреду и био би спона предузетника и доносиоца одлука која се тичу њиховог

пословања. Када је реч о предузетницима у пољопривреди, подстицаји су неопходни за проширење капацитета за хладњаче, силосе, стакленике и субвенције за гориво да би уопште били конкурентни произвођачима робе из увоза.

У саобраћајној политици Народна странка је предвидела оживљавање речног ванлинијског саобраћа на Дунаву и Сави, као и увођење градског линијског јавног превоза путника. Код реализације овог пројекта, предузетници би могли бити бар допуна ако не и носиоци обављања овог потпуно запостављеног вида саобраћаја у Београду. Мишљења привредника и предузетника за оживљавање франшизинга као модела покретања сопственог локалног бизниса Народна странка апсолутно подржава, и биће у нашем фокусу када будемо у прилици да управљамо Градом.

3. Инфраструктура

3.1. Урбанизам

Београд је постао град урбанистичког хаоса, а последице су више него озбиљне. Велики посао чека нове градске власти у поправљању стања које ће затећи. Пре свега, мора се вратити урбани идентитет Београда. Евидентно је да глобализацијом изглед градова добија узнемирујућу униформност урбаних простора, па градови све више личе један на други. Из тог разлога је потребно додатно издвајање аутентичних београдских амбијенталних целина који још нису под заштитом државе да би задржали аутентични дух Београда. Због општег грађевинског хаоса, треба преиспитати могућност увођење временског мораторијума за инвеститорску градњу у зонама где је такав хаос довео до тога да је угрожено елементарно комунално функционисање читавих квартава у тим зонама.

Дугорочне последице нелегалне градње су заузети коридори за саобраћајнице и инфраструктуру, упад у државно неизграђено грађевинско и пољопривредно земљиште, дивља насеља без адекватне инфраструктуре, градња на водоизвориштима, урушавање система управљања и планирања града. Ту су и финансијске последице по градску управу и буџет: мањак финансија јавног сектора, мањак прикупљеног пореза на имовину, мањак надокнада за опремање и коришћење градског грађевинског земљишта, административних такси и накнада за издавање дозвола и сагласности, одржавање инфраструктуре и друге услуге повезане са радом градских јавних предузећа.

Поменути урбанистички хаос је настао, пре свега, деловањем недовољно стручних запослених у надлежним градским установама. Зато се овај проблем мора решавати на потпуно новом, нераздвојивом споју архитектуре, саобраћаја и екологије уз враћање традиционалног лица Београда које га је красило деценијама уназад. Претходно је потребно извршити, кроз промену Статута, децентрализацију Града враћањем самосталности градским општинама у одлучивању. Инвестициона градња се мора довести у ред усвајањем нових и изменама лоших планова уз дефинисање правила по

којима би се лакше обављала легализација и укњижба објеката грађених за лични смештај. Са друге стране, неопходан је прелазак на „паметну“ градњу са еколошким и одрживим енергетским изворима (сунце, ветар). Такође, потребно је да се више ради на изградњи нових објеката, било пословних или стамбених, уз поштовање дизајна и архитектуре простора у коме се налазе, узимајући у обзир нове материјале и енергетски ефикасне системе градње.

Како би се макар делимично санирала урбанистичка штета учињена Београду, потребно је раскидање свих штетних уговора и заустављање пљачке јавних ресурса, као и наплата незаконито поклоњеног скупог грађевинског земљишта. Први урбанистички неусклађени и незаконити пројекти који треба да се нађу под поништавањем, су жичара на Калемегдану, планиране градње на Кошутњаку, Макишу, Великом Ратном Острву и нелегалне грађевине на Сави које угрожавају одбрамбене насипе. Системско регулисање урбанистичког реда у граду захтева реформисање Урбанистичког завода, како би преузео водећу улогу у планирању Града, као и потпуну деполитизацију урбанистичке администрације постављањем на руководећа места квалификаних и признатих стручњака одабраних на јавним конкурсима. На овај начин ће се омогућити доношење Новог стратешког урбанистичког плана, који ће бити јасан, једноставан и увек доступан јавности, са јасним правилима спровођења планова нижег реда.

Ради очувања изгледа Града и његове урбане матрице, биће утврђени обавезујући обликовни и архитектонски принципи за планска решења и изградњу уз обавезно спровођење урбанистичких и архитектонских конкурса за значајне локације и објекте и тиме спречити нетранспарентно уговорени пројекти недовољно познатих и признатих аутора сумњивих естетских вредности. Прецизно одређеним урбанистичким плановима биће предвиђено масовно озелењавање паркова и садња дрвореда уз повећавање јавних зелених површина, али и подстицање формирања зелених кровова, урбаних башти и др. Биће забрањена пренамена паркова и строго контролисана и регулисана сеча здравих стабала и топинга за дрвеће, јер данашња пракса у крајњем значи и удар на здравље људи.

С обзиром на различитост и специфичност урбанистичких и архитектонских решења, степеном и густином изграђености по градским општинама, потребно је да општине саме утврде приоритете у складу са очекиваним и предложеним изменама Статута града, а према различитим развојним потребама. На тај начин, централне градске општине (Стари Град, Савски Венац, Врачар, централни делови Палилуле, Звездаре, Вождовца, Земунa и Чукарице) ће моћи да ограничавају инвеститорски убранизам кроз јасна урбанистичка правила, уз обезбеђивање изградње недостајућих паркинг места и гаража, недостајућих зелених површина и евентуалних слободних празних парцела. Нови Београд, као општина са примереним убранизмом али још увек расположивим простором за градњу, имаће могућност да реши нелегалну градњу на савском насипу, да учествује у обнови локалитета око Старог сајмишта, као и да побољша и унапреди одржавање јавних зелених површина и парка Ушће. Градске општине са средњом густином изграђености (Раковица, периферни делови Земунa, Вождовца, Чукарице и Палилуле) поред институционалне могућности за решавањем нелегалне градње, моћи

ће да убрзају израду и спровођење урбанистичких планова усклађених са плановима вишег реда, утврђују приоритете изградње саобраћајница у циљу смањивања саобраћајних „чепова“, потребне комуналне инфраструктуре, као и обезбеђивање простора за јавне установе - школе, вртиће, здравствене центре и сл . Коначно, приградске општине (Барајево, Обреновац, Младеновац, Гроцка, Сопот и Сурчин) имаће могућност да као и периферни делови Града, поред изградње комуналне инфраструктуре и јавних усанова, уреде и унапреде институционалне капацитете за решавање или заустављање нелегалне градње и да утичу на побољшање саобраћајне везе са градским општинама.

3.2.Београд на води – Прескупи урбанистичко-комунални промашај

Погрешним приступом у области грађевине и урбанизма последњих десетак година, направљен је озбиљан урбанистички неред који ланчано производи проблеме у осталим областима комуналне инфраструктуре или саобраћаја. Типичан пример је политички мега пројекат Београда на води за који је морао да се доноси и посебан лекс специјалис закон. Гурање овог политичко-маркетиншког пројекта, који је Београд и Србију коштао две милијарде евра, а који сада послује са губитком, довео је до тога да на месту главне железничке станице ниче град од неколико десетина хиљада становника. Град “који нема ни улаз, ни излаз” и можемо сада правити колико хоћемо мостова на Сави, али је питање где ће се саобраћај са њих улисти и какав ће додатни хаос произвести.

Саобраћајни капацитети не могу ни приближно опслужити ову локацију. Савска улица је већ сада на граници експлоатационог максимума, а идентично је и са Немањиним и Тргом Славија. Посебна прича је Карађорђева улица, која нема могућности разливања саобраћаја по дубини примарне мреже. Није само саобраћај и проблем са гаражним местима нерешив проблем у нормалном функционисању Београда на води. Он је замишљен као ексклузивни пројекат, са високим комфором код грејања, вентилације, топле воде, рада агрегата итд. За оволики број квадрата простора, неопходно је бар 100 мегавата инсталисане снаге електричне енергије. Садашње стање нема ни приближне капацитете и мора се изградити аутономни систем електро снабдевања са неколико значајних електроенергетских постројења великог габаритног опсега пре него што већина станара почне са усељавањем. Проблем је и снабдевање водом, јер фабрика воде у Макишу нема капацитете да снабде овај мега пројекат за који је потребно око 25 милиона литара воде на дан. Зато је неопходно проширити капацитете ове фабрике. Уместо тога, челници града сумануто нападају водоизвориште који ће угрозити водоснабдевање целог Београда. Ово ће бити историјски “споменик” једном суманутом и лудом времену, где је брутално потиснута струка у свим областима а причињена штета која ће се тешко икада моћи санирати.

4. Саобраћај

Анализом стања постојеће инфраструктуре, долази се до закључка да она није развијена у мери која би гарантовала задовољење циљева и принципа одрживе урбане мобилности. Основни разлог је пре свега недовољно улагања у саобраћајну инфраструктуру и ту се враћамо на принцип приоритета. Када се они не поштују, онда приоритет није изградња саобраћајница већ ушминкавање града, новогодишњи украси или реконструкције постојећих функционалних градских простора. Учеће јавног саобраћаја у Београду је релативно високо (око 45%), али са трендом даљег пада тог учешћа, што је врло неповољна тенденција. Један од разлога погоршања тренда коришћења јавног превоза је стар возни парк и недовољан број возила градског превоза, недовољан капацитет локалне железнице и непостојање градског метроа. Веће учешће јавног превоза је приоритет и оно се може постићи управо изградњом метроа, нових саобраћајница које би отклониле уска грла, омогућавањем већег комфора и брзине, формирањем функционалних система приоритетних жутих трака и већим комфором у јавном превозу (бесплатан WiFi у возилима и већа хигијена).

Неопходна је и изградња паркиралишта ван централних зона која би се користила за приступ корисницима ширег центра града, са добром везом аутобуског система ка централним зонама, као и изградњом подземних гаража у централним зонама. У свему овом, треба наћи финансијско-саобраћајни баланс, јер за овакав приступ постоје и урбанистички разлози. И учешће осталих видова саобраћаја се смањује, што би могао бити проблем одрживој мобилности у будућем периоду. У Београду је заступљено пешачење са око 20% у укупном превозу и оно се реализује у централним зонама где су тротоари ослобођени паркираних аутомобила. Да би се овај проценат повећао, потребно је уређење паркинг места и ослобађање тротоара. Ово је посебно важно у ванцентралним зонама на коридорима које користе ђаци до школа. Иако су услови за несметано коришћење бицикала у периоду и до 9 месеци годишње, мрежа бицикличких стаза је скромних капацитета, што је последица недовршене мреже стаза, самим тим и угрожавања безбедности бициклиста на уличној мрежи града.

Генерално, због великих разлика постојећег стања инфраструктуре у урбаним деловима и приграда, мора се више улагати у периферне делове, попут недостајућих тротоара и боље партерно уређење. Свака група корисника транспортног система се суочава са недостатком слободног простора и површина за несметано кретање. У свим деловима града изражен је и недостатак простора за паркирање. Уколико се не предузму одговарајући кораци и мере, постојећи транспортни систем Београда неће бити у стању да пружи одговарајући ниво услуге. Град који је примарни привредни и пословни центар, због ових проблема, биће кочница економском расту, повећању запослености, очекиваном повећању размене са окружењем и повећању атрактивности за туристе.

Поред недовољног улагања, узрок оваквог стања лежи у промашајима градске власти код реконструкција инфраструктуре, а необјашњива кашњења започетих радова су доприносили малтретирању грађана и редовним саобраћајним колапсима у тим деловима града. Додатни проблеми су измештање старе Железничке станице и

недовољних капацита за приступ новим локацијама. Слично је и за измештањем долазног саобраћаја на садашњу Београдску станицу у ситуацији када се касни са изградњом нове на Новом Београду. Београд мора максимално да развије Беовоз, да маркетиншки утиче да људи стекну навику коришћења тог превоза. Тренутни озбиљан недостатак гаражних и паркинг места, се може превазићи међукорак са монтажним гаражама, до успостављања нових приоритета и модела замене аутомобилског превоза у центру јавним превозом, железницом или метроом. Изградња нових подземних гаража, биће у складу са претходном анализом максималног учинка који би се њиховом изградњом добили. Мора се законски уредити коришћење електричних тротинета којих је све више, као и изградња недостајеће инфраструктура за њих. Еколошку ситуацију у Београду би свакако битно поправило увођење електричних аутобуса у централним зонама, електричних такси возила за које би се давале субвенције, али и увођење јавног превоза рекама уз изградњу пратеће инфраструктуре.

4.1.Метро

Као што је већ сада јасно да је Београд на води велики и готово непоправљиви финансијски, урбанистички, комунални, па и естетски промашај, још већи и са опаснијим последицама може бити пројекат МЕТРО, ако буду реализовани презентовани планови садашње градске власти. Не зна се шта је горе, опасније и погубније за град Београд, чак и ако се само отпочну радови који могу донети штету коју је касније немогуће санирати. То је пре свега опасност од трајног девастирања главног београдског водоизворишта на Макишу. Све је супротно у плановима “стручњака” који данас воде Београд од научних сазнања и познатих практичних примера изградње метроа у свету. То је сублимација невероватне количине неспособности и немара према грађанима, клијентелизма, лобирања и потпуног игнорисање струке. Овај предложени пројекат је са трасама које воде “ни од куда ка нигде”, које не пролазе ни кроз једно саобраћајно чвориште попут аеродрома, железничке или аутобуске станице, важних институција попут Клиничког центра или централних и најгушће насељених делова града. За овај потпуни промашај, планирали су да потроше милијарде евра чиме би га учинили најскупљим метроом на свету.

Народна странка је заговорник изградње метроа из много разлога, али са концептом потпуно супротним од овог понуђеног. Метро је независни, издвојени, подземно-надземни систем, који опслужује путнике у централним и најгушће насељеним деловима града, мада се у каснијим фазама може ширити и у предграђа. Метро битно побољшава мобилност и општи квалитет живота грађана, смањује саобраћајне гужве и загађеност, а буку своди на подношљиву меру. Пројекте изградње метроа треба пажљиво испланирати, нарочито у односу на саобраћајну тражњу за превозом, јер је то уско повезано са рентабилношћу изградње и касније експлоатације. Пре одлуке о градњи метроа, треба урадити анализу и “инвентар” распрострањености постојеће саобраћајне мреже, могућности уклапања траса у постојећу мрежу, утврдити избор и начин повезивања важних саобраћајних чворишта са највећим бројем путника, предвидети

могућност етапне градње метроа, као и коришћење завршених етапа пре завршетка комплетног пројекта.

Важан сегмент је анализа цена и модела финансирања (концесија, јавно-приватно партнерство, кредити). Тамо где се оцени да нема велике заинтересованости/упућености за метро, иде се на сличне железничке системе попут лаке градске железнице налик на модерни трамвај одвојен од осталог саобраћаја или трамвајске пруге под земљом у централном подручју. Метро је свакако потребан и неопходан, јер је оптималан систем масовног превоза у великим и густо насељеним урбаним срединама. Висок степен аутоматизације, велике брзине, тачност, поузданост и сигурност су само неке одлике које метро фаворизује у односу на друге системе превоза. Све то омогућава висок степен усклађености са другим видовима превоза. Што се тиче будућих траса метроа, треба искористити раније озбиљне предлоге који су водили рачуна о наведеним аспектима при одређивању будуће мреже београдског метроа, узимајући у обзир раст града, нове околности и визију будућег развоја.

5. Комунална делатност

5.1. Комунална политика и стратегија

Комунална политика и стратегија имају за циљ, да се ЈКП трансформишу у финансијски одржива и тржишно оријентисана предузећа која обезбеђују висок квалитет услуга својим корисницима. Законом о комуналним делатностима, Град Београд је у обавези да грађанима обезбеди комуналне услуге у снабдевању водом за пиће, пречишћавање и одвођење отпадних и атмосферских вода, производњу и снабдевање топлотном енергијом, управљање комуналним отпадом, превоз путника, управљање гробљима и погребну делатност и јавним паркиралиштима, управљање јавном осветом, пијацама, одржавање улица и путева, одржавање чистоће на јавним просторима, одржавање зеленила, делатност зоогијене и димничарске услуге. Комунална политика је оквир који служи да помогне унапређењу пружања комуналних услуга уз смањења трошкова и повећања њиховог квалитета, односно привлачење и стимулисање капиталних инвестиција у комуналну инфраструктуру у циљу побољшања услуга, стварање гаранција очувања квалитета услуга, подстицање учешћа капитала кроз концесије и јавно приватна партнерства, кроз унапређења услуга и смањивање трошкова где постоји недостатак јавних ресурса.

То значи измењени регулаторни оквир који би ове циљеве учинио и правно могућим. ЈКП морају управљати професионални менаџери без утицаја политике, али са унапред дефинисаним циљевима и роковима са пресецима стања оцене успешности рада менаџмента. Цене услуга ће покривати стварне трошкове ЈКП, укључујући и одржавање и део инвестиционих трошкова, али водећи рачуна да буду прихватљиве за већину становништва. ЈКП треба да се баве пружањем основних услуга због којих су основана, очишћена од додатних делатности која значе непотребне трошкове који поскупљују услуге.

5.2. Јавна комунална предузећа

ЈКП у Београду су данас у незавидној економској позицији из више разлога. Пре свега због лошег рада политички наметнутог и недовољно квалитетног менаџмента, незабележеног политичког утицаја на њихово пословање који последично значи и предимензиониран број запослених. Она су постала депо партијских активиста странака на власти, некомпетентне армије партијаца од којих многи примају плате, а чак и не долазе на посао. Корупција код јавних набавки додатно урушава пословање сваког ЈКП. Примера је на претек, попут набавки компјутерске опреме од фирми уско повезане са партијама на власти по невероватно високим ценама, набавке аутобуса од посредника са непознатим седиштем фирме или набавка половних грађевинских машина које се тендерски представљају као нове. Тешко је тачно знати размере финансијских дубиоза ЈКП. Да ствар буде трагикомична, у медијима се редовно приказују као рентабилна и успешна предузећа док се истовремено трошкови за плате финансирају из средстава намењених за одржавање и инвестиције.

Београдска ЈКП треба темељно реструктурирати, модернизовати, очистити од неспособних партијских кадрова и учинити ефикасним на основу изнете стратегије и нове политике управљања ЈКП, без обзира да ли су на буџету или послују на комерцијалним основама. Меритократски принцип мора бити пресудан код одабира кадрова који ће их водити. Коцепт одабира управљачких органа ЈКП такође морају бити конципиране на сасвим другачијим основама. Програм НС предвиђа да се у Надзорне и Управне одборе морају бирати стручни и компетентни људи којима је циљ напредак ЈП а не пуко материјално намирења. Чланови ових управљачких тела из редова запослених морају бити делегирани од стране запослених, односно Синдиката, а не од Скупштине града, док би по једно место било резервисано за компетентно лице које би предложила опозиција у Градској Скупштини, чиме би се испунио предложени принцип јавности и контроле у раду градских јавних предузећа.

У Србији је на делу убрзано задуживање и све иде у правцу тешке дужничке кризе у коју ће упасти Србија. Висок инострани дуг компанија је једнако опасан као и висок дуг државе. Потпуно је очигледно, да државна политика иде у правцу продаје свега вредног у Србији, да би се бар делом намиривао дуг који се очигледно не може враћати. Да ли и како то има везе са Јавним комуналним предузећима, па и оним у Београду? Висок јавни дуг државе и нова задужења, па и за комуналну инфраструктуру, могу бити опасност да имовина ЈКП не заврше као колатерал кредиторима државних кредита. Србија је недавно потписала уговор са кинеском компанијом "CRBC" о кредиту од 3,2 милијарде евра под непознатим условима за изградњу комуналне инфраструктуре, па и оне у региону Београд. У уговору се јасно прецизира, да су градови формални инвеститори, дакле и обвезници кредита за изградњу инфраструктуре на својим територијама. Питање је, чиме ће Београд да врати кредите за нпр изградњу фабрике отпадних вода, ако држава не буде у стању да сервисира тај кредит? По стању и тренду раста јавног дуга, очигледно да држава неће моћи да сервисира те дугове? Остаје да то ураде локалне самоуправе

својом имовином. Конкретно око фабрике отпадних вода у Београду имовином БВК, односно приватизацијом на мала врата и под неповољним условима у изнудици које намеће кредитор. Пример продаје фабрике за пречишћавање воде у Зрењанину од стране финансијера због наплате дуга, најбоље илуструје овај заобилазни пут продаје водовода у Србији, на штету својих корисника, односно грађана.

ЈКП треба реформисати, технолошки унапредити, ојачати финансијски у циљу улагања и инвестиција а модели који би могли обезбедити овај циљ су концесија и јавно-приватна партнерства. Пресудан моменат мора бити квалитет услуга уз цене примерене стандарду грађана. Одношења смећа, његовог разврставања и рециклаже, је типична услуга која би могла бити уступљена приватном партнеру. Али то никако не сме бити на терет града, већ напротив, уз одређену концесиону накнаду граду. Енергетска вредност комуналног отпада је тренутно далеко испод европских вредности, али до изградње спалионице и таквим квалитетом би га без проблема могли продати свим великим потрошачима енергије (цементаре, шећеране...). На овај начин, Град би једну своју грану деловања уступио приватном партнеру са новим технологијама а наставио би са сепарацијом смећа од грађана. Сличан модел је примењив и за градски превоз.

Што се тиче градског водовода, његова приватизација је у супротности и са принципа римског права да је вода *res extra commercium*, односно добро које не може бити комерцијализовано, али и економско социјалним разлозима. Будимпешта је првобитно приватизовала а касније због лошег искуства деприватизовала водовод, али по цени три пута већој него што је продат. Слично је било и у Паризу, када су рачуни битно смањени одмах после поновног преузимања водовода од стране градских власти тог града а тренд је настављен наредних година. Народна странка сматра, да је потребно утврдити стратешка предузећа која се не смеју приватизовати са јасним разлозима за то. Једно од њих је БВК, јер се продајом водовода не постиже тржишна утакмица, већ се јавни монопол мења монополом приватног сектора који је природно заинтересован само за профит али не и за квалитет услуга нити за социјалну компоненту. Приватизације водовода по Европи су показале, да се угрожавају чак и хигијенски стандарди грађана услед високих цена које чак не прате квалитет услуга.

5.3. Унапређење комуналних услуга

Унапређење комуналних услуга је важан приоритет. Очигледно је да има низ недостатака у пружању тих услуга на штету грађана. Од организационих проблема до недостатака инфраструктурних објеката који лимитирају пружање тих услуга. Е-Управа ће свакако помоћи у бржем и ефикаснијем управљању, омогућити грађанима да буду активни учесници процеса побољшања квалитета услуга али и комуналним предузећима у њиховом функционисању. Најкрупнији инфраструктурни комунални проблем је недостатак фабрике отпадних вода. Београд је једини већи европски град који нема погоне за пречишћавање фекалних и отпадних вода, које се сада преко огромних колектора испуштају у Дунав и Саву и мање реке на периферији града. Чак и садржаји пражњења септичких јама на крају завршавају у рекама или њиховим рукавцима. То је велика срамота, али и озбиљан еколошки проблем Београда, који као да се скрива од

становника главног града. Зато је кључни приоритет Народне странке, изградња погона и фабрика за прераду комуналних вода. Потребно је изградити укупно четири централна погона за прераду комуналних вода са капацитетима до 400 000 ЕЦ на: Чукаричкој падини, Новом Београду, левој обали Дунава (Борча) и у Великом селу.

И Инфостан је баласт у функционисању јавних предузећа, јер осим обједињене наплате свих комуналних услуга, нема никакву другу функцију. Било који проблем са појединачним комуналним предузећима, попут висине рачуна за комуналне услуге или проблема у њиховом функционисању се прекида на нивоу Инфостана, јер се стварни проблеми дешавају и морају да се решавају у конкретним ЈКП које пружају услуге. Упитна је и правна легитимација Инфостана код тужби које подносе против грађана за неплаћене рачуне, јер грађани, власници некретнина и корисници комуналних услуга, никада нису склапали никакав уговор са Инфостаном, већ са појединачним ЈКП. Очигледно се мора променити концепт наплате комуналних услуга. Суштина је да цена комуналних услуга која се наплаћује грађанима, не сме бити оптерећена трошковима посредника наплате попут Инфостана, а који нема никакав еквивалент у квалитету услуга које се пружају. Или ће Инфостан бити непрофитни сервис обједињене наплате са стриктним законским поступањем или га треба укинути.

Паркинг сервис се све више претвара у градски центар за рекетирање грађана а све мање је сервис који треба да помогне увођењу реда у паркирању у Београду. У ситуацији драматичног недостатка паркинга и гаражних места, уз озбиљне недостатке јавног превоза, најмање је очекивано и недопустиво да Паркинг сервис високим и непримереним санкцијама кажњава грађане за пропусте које су управо изазвали градска власт и Паркинг сервис. Висина казни за одношење аутомобила је недопустива и никакав економски разлог не постоји, да грађанин за такав прекршај плаћа трећину минималне плате у Србији, ако се рачуна и харач полиције. Драстичан пример је кажњавања и одношења аутомобила код Клиничког центра, болница или школа и вртића. Посебна прича је комунална милиција, која се уместо да помаже грађанима, претворила у њихове прогонитеље. Треба додати и “Око соколово” које на неуставан и против законит начин служи рекетирању грађана од стране власти у Београду. Народна странка је због тога поднела иницијативу Уставном суду оспоравајући акте града којим је дата надлежност комуналној полицији у кажњавању погрешног паркирања. Ти акти су противни постојећим законима, којима је та материја регулисана, али и Уставу јер нарушавају правни поредак.

Са друге стране, код озбиљног нарушавања комуналног реда код прегласне музике у стамбеним блоковима, они су невидљиви а станари немају коме да се обрате. Полиција одговорност пребацује на комуналну полицију и обрнуто. Урбанистички и грађевински хаос који влада у свим деловима града, директно значи и хаос у животима грађана који живе у близини тих градилишта. Потпуна узурпација простора, улица, тротоара... од стране “инвеститора” је нерешив проблем становника околних зграда. Наравно, ни овде нема помоћи од стране комуналне полиције, чак им и асистирају да би амортизовали незадовољство уперено против ове бахате узурпације градских простора. Народна странка ће донети ригорозне прописе који ће спречити да се ово догађа. У том смеру је

и став, да треба увести временски мораторијум за инвеститорску изградњу у зонама где се неплански убрзано градило, не узимајући у обзир капацитете постојеће комуналне мреже. Зато и долази до сталних кварова, прекида снабдевања или загушења саобраћаја и паркирања. Мораторијум би трајао до повећања капацитета комуналне или саобраћајне инфраструктуре.

6. Социјална политика

6.1. Борба против сиромаштва

Током 2020. године, стопа сиромаштва износила је 23%, а најугроженија категорија из ове групе становништва били су деца, стари и особе са хендикепом. Србија је данашњим законским решењима и поступањем актуелне власти, створила социјално дубоко раслојено друштво, са тенденцијом потпуног уништавања средње класе и стварања још веће армије сиромашних и малог броја екстремно богатих људи. Народна странка је посвећена изградњи социјално одговорне државе и праведнијег друштва, са предлагањем конкретних мера које ће дати одговор на потребе грађана у постојећим социјално-економским околностима и смањити овај неподношљиви социјални јаз. Посебну пажњу посветићемо мерама за заштиту рањивих маргиналних група и појединаца којима је потребна организована помоћ, као и за грађане који нису у стању да учешћем у економским активностима себи обезбеде егзистенцију.

Социјална заштита је преко потребна сиромашним породицама и деци, од којих око 8,5% живи у апсолутном сиромаштву, а око 30% на граници сиромаштва, и њима пре свега треба омогућити бесплатна места у вртићима. Законски омогућити сиромашним породицама статус као што данас имају хранитељске породице. Тако би се уместо одузимања деце због сиромаштва и упућивање у хранитељске породице, новац давао биолошким родитељима, који би онда имали услове за одгајање своје деце.

Инструменте фискалне политике применити код сиромашних породица са троје и више деце, кроз тзв. позитивну пореску дискриминацију, сетом пореских олакшица за ове породице. Свакако је претходно потребно направити социјалне карте, да би помоћ стигла онима којима је заиста потребна. Поред постојећих београдских дечјих прихватилишта које су изузетно малог капацитета, треба организовати и регулисати рад сличних установа на нивоу једне или две општине, које ће деци пружити одговарајућу негу и помоћ. Народна странка са посебном пажњом се односи према пензионерима, који спадају у социјално угрожене категорије и које власт злоупотребљава, терајући да они носе главни терет “фискалних консолидација”. Противустановно и противно законима, четири године су им отимали пензије кроз смањења али и неповаћања у складу са законском обавезом усклађивања висине пензија. Враћање нелегално одузетих пензија законом донетим 2014. године у трајању до 2018. године, је програмско опредељење Народне странке. Пензије су имовина и стечено право и третираће се као јавни дуг. Истовремено, усагласиће се ниво најнижих пензија са висином потрошачке корпе;

6.2. Рад и запошљавање

По званичним подацима стопа незапослености, нарочито у Београду стално пада, али главни узрок томе је демографско пражњење и иселјавање из Србије и Београда, а не масовно запошљавање као последица економских успеха земље. Годишње се из Србије исели 51 хиљада становника по подацима ОЕЦД, а Београд предњачи у томе. Прави параметар за поређење је стопа запослености која стагнира, или незнатно расте и то једино у јавном сектору и буџетским установама, којих је у Београду највише. Доминантно партијско запошљавање некомпетентних кадрова је разлог за урушавања економског потенцијала друштва. Овај поражавајући тренд треба одмах прекинути и омогућити свим радно способним и квалификованим незапосленим грађанима исте шансе, уз примену адекватних критеријума запошљавања по меритократским а не критеријумима партијске припадности.

Програмско опредељење Народне странке је помоћ домаћим, а не страним компанијама а Београд није изузетак. То значи и преусмеравање огромних средстава које држава даје страним фирмама ка нашим малим и средњим привредним предузећима и стартап привредницима. Тако ће се подстицати самозапошљавање и самостално предузетништво ширег слоја становништва, па и оних изнад 50 година, који би на тај начин самостално обезбедили егзистенцију од чега ће и друштво и држава имати користи. Предуслов стварања социјално сигурнијег и праведнијег друштва је промена легислативе, односно закона који уређују ову област. Пре свега, измена постојећег „Закон о раду“ са изменама и допунама из 2014. године, којима су умањена и готово укинута многа права радника и озакоњено посредно запошљавање преко агенција, тзв. „лизинг радника“. Истовремено, детаљно пратимо и анализирамо „Закон о поједностављеном запошљавању“ који је у припреми, чија интенција је легализација и лако запошљавање неквалификованих радника, која ће додатно редуковати њихова права и унети још већу несигурност. Нарочито код грађевинских сезонских радника, обавезно смањивање пореза на зараде као меру фискалне политике.

6.3. Борачка и инвалидска питања

Народна странка ће активно радити на побољшању односа града Београда према ратним ветеранима, ратним војним инвалидима, цивилним инвалидима рата као и породицама палих бораца. Радити на остваривању њихових законом признатих права, а нарочито права на исплату дневница за ветеране ратова, олакшице при плаћању комуналних услуга на целој територији Београда и других. Заштита особа са хендикепом је посебна и важна тема. Рад на концепту реформе система за ментално здравље и формирању оваквих центара представља задатак на којем треба радити са Министарством здравља, а нарочито на рангирању оваквих особа по степену хендикепа са посебном пажњом на особе са менталним сметњама и развојним потешкоћама, које често нису видљиве на први поглед. Потребно је да се подигне квалитет живота особа са хендикепом отежаног кретања постављањем рампи на улазе разних институција, а нарочито на здравствене

установе. Потребно је отворити и центар за рано откривање аутизма, јер је рана интервенција од круцијалног значаја за постизање пуног потенцијала за овакве особе. Такође, потребно је додатно унапредити образовање, запосленост и професионалну рехабилитацију хендикепираних особа. Београд треба да буде водећи град у републици у решавању наведених реформи социјалне заштите ових људи.

6.4. Недискриминација и родна равноправност

Овај сегмент социјалне политике подразумева подизање квалитета живота старих особа и развој услужних делатности за њихове потребе, заштиту деце и млађих пунолетника са поремећајима у понашању и њихово укључивање у свакодневни живот након изласка из завода за васпитање. Истовремено, успоставиће се смештајни капацитети за децу без родитељског старања старијих од 18 година, и то не само за оне који настављају школовање већ и остале до навршене 26 године односно док се не оспособе за самостални живот, отварањем центара за рехабилитацију и ресоцијализацију особа склоних свим врстама зависности.

Такође и посвећивање пажње свим социјално осетљивим категоријама као што су бескућници, жртве трговине људима или породичног насиља, Роми, лица са ХИВ-ом и друга. Интерно расељена лица, избеглице и мигранти: за прве две групе угрожених лица, залагаћемо се за решавање њиховог стамбеног и смештајног статуса изградњом социјалних станова, који би се додељивали према јасним критеријумима. Што се тиче миграната из кризе настале 2015. године, потребно је њихов статус решавати у сарадњи са Републиком.

Заштита запослених жена и мајки, као и будућих мајки, представља важне кораке у остваривању социјалне заштите жена, као и одсуство сваке дискриминације уз гарантовану исплату целокупног дохотка током трудноће или породилског одсуства, без обзира на радни статус. Биће признато право на породилско одсуство свим предузетницама, без обавезе да ли тренутно затварају своје привредне активности (нпр. стоматолошке ординације и сл). Поред тога, залагаћемо се да свака жена са троје или више деце добије пензију после навршене 65 године живота. Буџет града Београда правилнијом расподелом средстава може да покрије наведене издатке. За подстицање наталитета предлажемо и афирмативне, а не само финансијске мере. Омогућити мајкама скраћено радно време до навршене 6 године детета, а очевима омогућити породилско боловање током прве четири недеље након изласка породиље са бебом из породилишта. Формирањем тзв. “алиментационог фонда” би се гарантовало и исплаћивало следовања бившим супружницима или партнерима који су у судском спору.

6.5. Безбедност, здравље и заштита на раду

Београд, као административни, политички и економски центар Србије, треба да буде пример осталим градовима и општинама у Републици у решавању безбедности и заштите радника на раду. Строги инспекцијски надзор над привредним субјектима, нарочито из грађевинског сектора, онемогућиће небезбедан рад, опасан по живот и здравље радника. Народна странка ће овом сегменту социјалне политике и заштити радника посветити нарочиту пажњу, јер је до сада забележен велики број трагичних инцидената изазваних необраћањем пажње на ове ствари кроз учестале погибије радника, најчешће запослених „на црно“ на потпуно необезбеђеним градилиштима.

7. Школство и спорт

7.1. Школство

Став Народне странке је, да школа мора имати прворазредни национални интерес, којој се мора вратити статус васпитно-образовне установе и улога централне институције од које ће кренути опоравак читавог нашег друштва. То захтева паралелне промене у више праваца, да би се један урушени систем какво је образовање данас, постао камен темељац опоравка којем стремимо и без којег нема будућности ове земље. Један од тих праваца је реформа и промена статуса учитеља и наставника, као едукатора али и васпитача младих генерација на ниво достојан улоге који морају имати у друштву. Пре свега, кроз кампању указивања на социјални значај и улогу учитеља и наставника, улоге продуженог васпитања од породице до школе, медијску промоцију те нове улоге и неопходности враћања достојанства и поштовања учитељима и наставницима, о школи као другој кући ученика, а не као опасном месту за њих без стварног учинка у образовању и васпитању.

Да би то имало смисла, положај наставног особља мора бити битно измењен у смислу побољшања њихових финансијских и социјалних услова, њиховог радног окружења и материјалног положаја самих школа. Наставном особљу се мора омогућити додатно усавршавање и учење током целог радног периода. Мора им се омогућити напредовање на послу кроз промену звања и кроз увођење платних разреда.

Квалитет рада образовног особља, мора бити резултат системске, планиране селекције кадрова, њиховог континуираног усавршавања и сталног побољшања финансијског положаја и потврђивања значаја и статуса који морају имати. Да би то имало потврду у пракси и избор образовног кадра мора ићи у том правцу – унапредити процес пријема и испита за будуће наставнике, кроз тестове личности и способности да би се дошло до најкомпетенијих и најбољих. Све ово би подстакло жељу за запошљавањем заиста најквалитетнијих кадрова за рад са децом и младима, а не оних који су остали без посла или то виде као задњу шансу да се негде запосле.

Школа мора бити иницијатор промена у друштву, место усвајања знања али и основних животних вредности, развијања потенцијала ученика, враћања кредибилитета и вредновања знања али и селекције даљег школовања. Народна странка заговара обавезно средње образовање, јер брзи технолошки развој диктира да средње образовање младих мора бити минимум и доњи праг знања без кога немају никакву перспективу. Упис у средње школе треба вршити на основу оцене пренетог знања из основне школе, а одвијао би се према плановима ресорног министарства и то би било својеврсно планирање кадрова према потребама друштва за њима. Наставни програми средњих школа би били у садејству науке, привреде/других области и наставника/предавача. У свему мора постојати јасан план финансирања свега везаног за школе због новчаног растерећења родитеља, а бесплатни уџбеници и додатна едукација ученика се подразумевају. Бесплатни уџбеници ће бити доступни преко модела уџбеника у власништва школа а ученици би их изнајмљивали и користили у школи. Уџбеници у електронској форми би служили за додатни рад и учење код куће. Тиме би се решио и проблем ношења претешких уџбеника од куће до школа. Продужени боравак у школама се мора подразумевати.

У основним школама треба обезбедити бесплатан здрав оброк за сваког ученика, што би побољшало здравље ученика и финансијски олакшало положај родитеља. Постојећу мрежу школа треба променити кроз искоришћење постојећих и изградњу нових школа са циљем формирања одељења са највише 25 ученика и неопходности да прва четири разреда основне школе буду само са преподневном наставом. Треба побољшати систем инклузивног образовања кроз ангажовање стручног наставног особља и педагошких асистената као и кроз квалитетнију и детаљнију процену способности ученика на основу којих се упућују у одређене средње школе. У Београду је потребно направити нову мрежу средњих школа и хитно изградити нове школе како ученици не би путовали више десетина километара и мењали по неколико превоза што додатно оптерећује градски саобраћај и финансије родитеља а ученицима знатно отежава образовање (нпр. из насеља са леве обале Дунава - Овча, Борча, Котеж).

Треба изградити вртиће и предшколске установе у свим градским општинама јер граду са позитивним прираштајем и миграцијама недостаје велики број места за наше најмлађе у овим установама. Кроз градњу нових капацитета треба прекинути праксу субвенционисања приватних вртића кроз коју се новац прелива у приватне џепове, а квалитет образовања и васпитања је низак. Важан сегмент у реформи образовања је квалитативна промена односа родитељ - наставник, са обостраним уважавањем и поверењем и формирањем јасне границе улоге наставника и родитеља у школи, али и оног што обухвата "психологија слободног времена". Ђаци су после школе препуштени сами себи. Културно - забавни живот, секције или школски спорт су готово потпуно нестали. Потребно је, направити план и програм ваннаставних активности за ученике основних и средњих школа, да нам деца не би и дефитивно завршила препуштена „улици“. Фигуративно речено, сваком детету у основној школи о трошку државе и у организацији школе, омогућути минимум, да учи да свира један инструмент и да тренира један спорт.

7.2. Школски спорт

Народна странка полази од тога да је бављење спортом неопходан услов за здрав и нормалан развој деце. Развој школског спорта и побољшање капацитета спортске инфраструктуре је приоритет Народне странке у Београду. Професионални и врхунски спорт не сме се финансијски ослањати на средства из буџета Града Београда.

Омогућићемо сваком ученику да се бави одређеним спортом без плаћања скувих чланарина у оквиру Основне и Средње школе. Кроз спортске секције и обавезан изабрани спорт ученицима ће бити омогућено бесплатно тренирање и бављење омиљеним спортом минимум два пута недељно. Забранићемо могућност издавања физкултурних сала и спортских капацитета због многобројних злоупотреба. Изградићемо и обновити сале за физичко васпитање у школама и ставити их у функцију ученика.

Спортски терени на отвореном су врло често девастирани и уништени. Обновићемо све спортске терене на отвореном као и места за вежбање и теретане на отвореном и ставићемо их под видео надзор како би се смањила могућност некажњеног вандалског уништавања.

Кроз спортске манифестације и такмичења у граду попут Београдског Маратона, различитих кросева, турнира у различитим спортовима за младе, као и за аматере, промовисаћемо спорт као здрав начин живота. Такмичарски дух и фер плеј мора бити промовисан као мото и основни предуслов за напредак и развој младих. Бенефит од овакве спортске политике је физички и ментално здравија омладина која је закупљена спортом и одвојена од штетних утицаја друштва и улице.

8. Култура

Београд је носилац културних догађаја Србије са највише културних установа и дешавања у држави. Ипак, буџет Београда годинама не препознаје значај културе и Народна странка ће потенцирати веће издвајање за културу у будућим плановима градских финансија и буџета Града. ***С обзиром на едукативну улогу културе, неопходно је утврдити посебан облик финансирања различитих аспеката културних делатности. Културне акције морају да се ставе у корелацију са наставним програмима у образовању.*** Генерално, потенцијал ових установа културе није довољно искоришћен за пропагирање и развој културе у Београду, која је предуслов да се Београд развије у модеран европски град. Она мора бити доступна и отворена свим деловима

друштва, а не ексклузивно право затворених група и појединаца. Да би се то остварило, културни садржаји Београда морају имати већу дисперзију и ван неколико ужих градских централних општина. Културне садржаје је неопходно више приближити деци и младима, посебно онима који живе у приградским општинама који су данас готово искључени из културног живота града.

Неопходна је нова културна стратегија, која би значила и успостављање нових и јасних правила и планова код финансирања пројеката и програма из градског буџета. Тренутно Град финансира 69 културних манифестација међу којима и у свету препознате ФЕСТ, БИТЕФ и БЕМУС, али и многе друге манифестације које имају приватни карактер и чије даље финансирање треба да испита комисија састављена од компетентних стручних тела и комисија за израду пројеката и програма, а у складу са новом стратегијом која би дала већи значај манифестацијама са традицијом. Истовремено, комисија би дала и предлог покретање нових манифестација које би испуњавале услове из кровне стратегије. Једна од ствари које треба урадити је ревитализације садашњих Културних центара у Београду уз прилагођавање њихових програма у циљу доступности широј јавности.

Такође, приоритети културне стратегије би били изградња нових музеја и галерија, али и ревитализација постојећих, попут Музеја Николе Тесле, који се налази у неадекватном изложбеном простору, као и Природњачког музеја Србије, иако је то републичка институција. Стипендирање младих уметника свих профила - писци, сликари, примењени уметници, дизајнери, композитори или архитекте, је једна од ствари коју предвиђа Стратегија културе Београда, као и формирање јединствене Дирекције која би обједињавала активности музеја у циљу остваривања бољих програма и коришћења средстава из буџета, а која би се бавила маркетингом и популаризацијом културних садржаја. На основу Културне стратегије Београда културна политика би конкретизовала стратешке правце културних дешавања. То су свакако очување традиције кроз делатност музеја, архива, архитектонског наслеђа или сакралне архитектуре, видљивости културних садржаја кроз медије, друштвене мреже, те процес образовања уз синергију и интезивирање културних делатности.

Културна политика мора ићи у правцу подстицања стваралаштва младих, децентрализације и дисперзије културних садржаја, сарадње и размене културних садржаја у региону и шире, обнављање културних веза са дијаспором, те модеран приступ и обликовање поруке у складу са актуелним тренутком, уз уважавање естетских норми. Такође и иницирање и подршка израде пројеката за развој културних институција и културних делатности, у циљу културног прогреса а у складу са општим развојем друштва попут сликарских колонија, музичких и филмских фестивала, књижевних вечери или позоришних рецитала.

Посебно треба уредити и истицање споменичког наслеђа и амбијенталних целина. Јавно постављен споменик симболише трајност као уметнички обликован објекат, са значењем и функцијом да јавно представи неку историјску личност или догађај из историје. Потребно је направити јасан план постављања споменика значајним људима, да не би дошло до спорења стручне, али и друштвене јавности око њих. Типични примери су Споменик Стефану Немањи, патријарху Павлу или од недавно Деспоту Стефану Лазаревићу у истоименом Булевару. Процес одлучивања о личности, месту и вредности израде споменика захтева дефинисање кроз рад стручних тела које о томе одлучују.

Одређивање приоритета о личностима и историјским догађајима треба реализовати уз пуну сарадњу са јавношћу због њене осетљивости у овом делу промовисања културног и историјског наслеђа.

Београд је изгубио своју оригиналност и треба му “реконструкција” традиције, традиционалних објеката који су део понуде културног туризма кроз аутентичне ресторане, старе занатске продавнице, апотеке, или књижаре. Културна политика Београда се заснива и на потреби оснивање центара за културу и образовање при свакој градској општини, будући да је култура од суштинског значаја за развој и духовну климу нације. Неопходно је и ревитализовање објеката који симболизују дух старог Београда који нестаје, кроз ревитализацију римског Београда-Сингидунума, промена намене зграде Београдске задруге - Геозавода, Хотела Бристол, зграде Коларца за концерте класичне музике или Прве београдске гимназије која има статус споменика културе. Београду је потребан кварт или амбијентална целина, са једном или више грађевина, који би уметници изнајмљивали по симболичним ценама, што би им омогућило несметан рад. Реч је о некој врсти урбаних зона које би садржавале различите облике деловања уметника различитих профила, галерија, простора за концерте поп културе и слично.

Донети и строга правила поштовања амбијенталних целина како не бисмо имали здања која својим изгледом руше, руже и потиру сва правила логике и естетике кроз рад Секретаријата за урбанизам. Културна баштина Београда својом разноликошћу, значајем и распрострањеношћу представља велики потенцијал за развој културног предузетништва. Проблеми актуелног одрживог развоја културног предузетништва града Београда су непрепознавање, недовољна прихватљивост и недостатак легислативе, те систематске и финансијске подршке облицима културних индустрија на свим нивоима власти. То повлачи низ других проблема око финансирања, недовољног учешћа иновативног сектора у пољу културе, недовољног улагања у људске ресурсе, те изумирање старих уметничких делатности.

9. Екологија

Београд је еколошка бомба са опасношћу да не експлодира и направи непоправљиву штету ако се темељно и стручно, али и брзо не буде радило у наредном периоду. У том смислу приоритети Народне странке ће бити заштита вода, ваздуха и управљање отпадом у Београду.

Приоритети у заштити вода у региону Града Београда биће заштита свих београдских водоизворишта уз строгу забрану измена зона санитарне заштите, као што је Макишко поље или Сурчинско водоизвориште, уз изградњу недостајуће канализационе инфраструктуре као и обнова постојеће мреже. Приоритети су свакако обнова постојећих ренибунара и уклањање свих објеката који су нелегално саграђени у њиховој близини. Народна странка има чврст став око забране било каквог покушаја девастирања Великог

ратног острва, што значи задржавање постојећег изгледа и статуса.

Истовремено, треба изместити ушћа малих градских водотокова у непроточне рукавце Саве и Дунава. Због смањене брзине и протока воде, сав нанос из ових притока остаје у рукавцима што ствара велики проблем. Ушћа треба изместити на отворени ток реке. Где је могуће то урадити отвореним коритом, а где није онда путем цевовода. Оно што је неопходно урадити у оквиру заштите вода је и уклањање свих објеката из зоне инундација - сојеница, сплавова, кућа, бродоградилшта. Постоји могућност задржавања оних објеката који имају плутајући карактер и могу да задовоље стандарде у погледу отпадних вода на прописаној удаљености.

Један од кључних приоритета Народне странке је изградња погона и фабрика за прераду комуналних вода. Потребно је изградити укупно четири централна погона за прераду комуналних вода са капацитетима до 400 000 ЕЦ на: Чукаричкој падини, Новом Београду, левој обали Дунава (Борча) и у Великом селу. Такође, потребно је прављење биорегулације од малих градских потока где год је то могуће. Пожељно их је градити уз парковске површине где има могућности за тако нешто, на пример Топчидерске реке и Топчидерскг парка.

Чист ваздух у Београду се мора бранити инсталирањем опреме за перманентно праћење загађења ваздуха у свим градским и приградским општинама, поштравањем казнене политике и доношење сета закона у овој области, успостављањем надзора и контроле градских одлука које би биле строжије у односу на законска акта донета на републичком нивоу због веће концентрације становништва, веће количине загађујућих материја и појачаних привредних активности у Београду. Топлане треба постепено да прелазе на еколошко прихватљиве изворе добијања енергије и потпуни прелазак на гас. Развијати тренд да сав јавни саобраћај у једном тренутку пређе на електрични погон, уз дефинисање зона посебне угрожености за делимичну или потпуну обуставу саобраћаја возилима са унутрашњим сагоревањем.

Напори за очување чистог ваздуха морају бити праћени субвенционисањем уградње филтера у већ постојећа индивидуална ложишта усклађених са строгим ограничењима за емисију загађивача према ЕУ стандардима. Субвенционисање изолације објеката, промену столарије и свих чиниоца који утичу на повећану употребу енергије. Субвенције усмерити и према јавним предузећима али и индивидуалним корисницима да инсталирају опрему за соларно напајање енергијом где год је то могуће. Чист ваздух се чува и изградњом бицикличких стаза ради смањења употребе аутомобила преко стимуланса запосленима да користе еколошки прихватљива возила за долазак на посао, или бенефита компанијама и појединцима који се односе друштвено одговорно према очувању животне средине кроз предности приликом добијања јавних послова нпр..

Почетни корак управљања отпадом у Београду треба да иде преко усклађивања закона и правних норматива са ЕУ и добром праксом развијених градова. С тим у вези, направити ревизију пословања и реструктурирање свих јавних комуналних предузећа Града Београда и прилагођавање одрживом и економски исплативом пословању, као и ревизију пословања јавног-приватног партнерства са Градом Београдом у пружању услуга третмана и одлагања комуналног отпада у депонији Винча. Неопходна је и реорганизација рута сакупљања отпада, постављање одговарајућег броја контејнера и

адекватне инфраструктуре. Набавка додатних возила за одвоз отпада, поспешивање потрошње и коришћења кауциране амбалаже, уз откуп пластичне амбалаже. Морају се ускладити стратегије, правилници и уредбе управљања грађевинским отпадом као нове сировине, уз поштовање строгих ограничења квалитета након рециклаже за њихову примену према Европским стандардима са нормативима Града Београда.

Треба ићи ка забрани производње и стављања у промет пластичних кеса у свим продајним објектима као и увести забрану одлагања рециклабилног отпада као некатегорисаног као и успостављање принципа разврставања отпада на месту настанка и строгог кажњавања мешања отпада. У домену легислативе, проширити кривични закон, члан 273. тако да се свако одлагање отпада у воду сматра кривичним делом и да се примењује казна изречена овим чланом законика. Сметлишта и дивље депоније потпуно елиминисати. Такође, смањити количину отпада који се одлаже на депоније примарном селекцијом корисног отпада и минимализацијом удела биоразградивог отпада у одложеном комуналном отпаду, као и успостављање потпуног система циркуларне економије уз максимално искоришћење отпада на територији Града Београда.

10. Здравство

Сви становници Београда морају имати адекватну и доступну здравствену заштиту. Право на лечење не сме бити угрожено или ексклузивно. Сваки обвезник здравственог осигурања (дете, радник, пензионер) у случају болести мора бити примљен и лечен са својом здравственом књижицом код педијатра, лекара опште праксе или стоматолога без плаћања, било у приватној или у државној здравственој установи. Здравствене установе би прегледе наплаћива из Фонда за здравствено осигурање према унапред одређеним уједначеним ценама услуга. Лечење путем СМС порука, преко огласа или других средстава јавног информисања неће бити потребно. Држава се мора обрачунати са свим облицима надрилекарства и осталих превара у здравству. Забраниће се и санкционисати свако оглашавање и продаја неодобрених и непроверених лекова и медицинских средстава, као и пружање таквих медицинских услуга.

Народна странка је става, да је врло битно стварање атмосфере већег поверења између лекара, пацијента и медија, а ови последњи морају имати кључну улогу у доприношењу елиминисања непровереног и сензационалистичког извештавања у овој области. Бесплатни превентивни здравствени и стоматолошки прегледи у државним и приватним београдским Домовима здравља, биће организовани по старосним групама у одређеним терминима и временским интервалима за целокупно становништво Београда а позиви ће се слати путем е-поште или мобилног телефона. Повећаћемо број лекара свих специјалности новим запошљавањем и омогућавањем раног уписа плаћених специјализација одмах по завршетку факултета према унапред одређеном програму и у односу на потребе. Биће обавезан рад под супервизијом старијих и искуснијих лекара, како у току специјализације, тако и непосредно након полагања специјалистичког испита.

Повећаћемо и број медицинског и немедицинског кадра и тако растеретити лекаре вођења администрације и заказивања прегледа. Сајтови ће бити редовно ажурирани и пружаће адекватне и правовремене информације о раду и доступности служби. Осим лекара опште праксе, увешћемо категорију специјалисте Породични лекар који прати породицу, познаје породичну историју болести, и који би по потреби ишао у кућне посете. За ово је потребна већа територијална покривеност здравственом заштитом. Ревидираћемо и унапредити стоматолошку службу у школама и Домовима здравља и допринети квалитетнијем пружању стоматолошких услуга. У ситуацији пандемије, укључићемо приватни сектор у дијагностиковању, збрињавању и лечењу хроничних Не-Covid болесника.

Београд има специфичне потребе и проблеме у здравству које мора отклонити, чак се ти проблеми разликују по поједим општинама. На општини Чукарица, лабораторија ДЗ Симо Милошевић на терену ће уместо једном недељно, морати више пута у недељи радити по околним насељима а не да из Рушња или рецимо Моштанице пацијенти долазе на Баново Брдо. То изискује више запослених, као и више специјалиста у поподневним сменама у самом ДЗ. Мора се обезбедити и већи простор чекаонице да се не би мешали болесни и здрави, труднице и деца. У Реснику у општини Раковица, обезбедити ултразвучни апарат да не би жене и труднице одлазиле на Канарево Брдо, а у Реснику треба запослити и педијатра, док се у ДЗ Раковица мора запослити офтамолог и ОРЛ специјалиста.

На Старом граду организовати превентивне систематске прегледе који се сада не спроводе. Испоставе ДЗ Палилуле су у лошем стању, на Карабурми је потребан педијатар а у Крњачи специјалиста гинеколог. Стару амбуланту у Батајници треба обновити због нефункционалности. Лекари специјалисти ДЗ Земун се ангажују на Медицини рада на издавању уверења, па их нема довољно за рад са пацијентима. Спречити одлив кадра из ДЗ Земун. Лазаревац има проблем недовољног броја специјалиста па треба запослити радиологе, офтамологе и дерматологе. Неопходно је хитно обезбедити и опремити салу за царски рез и анестезиолога, као и гипсару и превијалиште. На Вождовцу побољшати услове ДЗ а у станици Степа Степановић повећати њене капацитете. Повећаћемо и капацитете здравствене станице Бежанијска коса на Новом Београду у смислу побољшања лабораторијске, радиолошке и ултразвучне дијагностике.

На Звездари су проблем опремљеност амбуланти, као и капацитети с обзиром на број становника који гравитира из околних насеља, док у Обреновцу треба омогућити рад дежурне апотеке и дежурне стоматолошке службе а по околним насељима рад амбулантни више пута недељно. У општини Гроцка, отворити амбуланте у Болечу и Заклопачи, обновити објект станице у Винчи а за ДЗ Гроцка набавити кола санитарске помоћи. У Младеновцу запослити лекаре специјалисте, набавити санитарска возила, реновирати специјалну болницу за интерне болести и диспанзер.

11. Безбедност

Квалитет живота у Београду условљен је и нивоом безбедности његових грађана и њихове имовине. С обзиром да је Београд културни, туристички и дипломатски центар земље и ширег региона, подједнако је важна и безбедност посетилаца. Реч која данас описује однос грађана према полицији је – неповерење.

Актуелна власт наметнула је у Србији, па и у Београду, концепт безбедности који се базира на примени репресије, која је успут и неселективна и често примењена уз креативну интерпретацију закона.

У пракси полиција није сервис у служби грађана који их штити од криминала. У Београду, као и у целој земљи, полиција штити власт од грађана. А криминал је је наравно на истој страни са влашћу. Полиција се претворила у стражарску службу власти. Метастазира у тајну полицију у служби режима са задатком да од закона заштити вршиоце власти, њихове послове и стечено богатство.

Овако инструментализована полиција склона је, да на дан кад се у Београду дешава велики спортски догађај у граду, све грађане третира као хулигане. Оваква полиција склона је да за време посета страних делегација Београду његове грађане третира као потенцијалне терористе. Вишесатно блокирање траса проласка делегација, укључујући и од аеродрома до центра града, уз шиканирање возача и пешака, онемогућавање болеснима да стигну до болнице, породиљама до породилишта, родитељима до школе и обданишта, редовна је пракса.

О оваквој полицијској држави, грађани који уђу у полицијску станицу да регулишу неку од исправа (лична карта, боравиште, саобраћајна и возачка дозвола...) третирају се као осумњичени. То је однос службеника у полицијским станицама са којим се сусрећу грађани Београда.

Све наведено је одраз односа власти према грађанима и њиховог разумевања чему служи полиција. Грађани су жртве политике која полицију доживљава и користи искључиво као репресивни апарат и израз моћи власти. Крајње је време да се то промени и да се успостави однос поверења између грађана и полиције.

Полиција је само један од сервиса који треба да пружи безбедност у граду. А свакако јој није једина улога да буде „организована снага принуде“.

Полиција мора да има и превентивну функцију као и тзв. контактну функцију. Полиција треба да је организована, образована, усмерена да својим радом, понашањем, па и изгледом пружа осећај сигурности грађанима. То не може ако се полиција понаша као стражар режима, у војничким чизмама, у униформи за теренске акције, неспремна да комуницира са грађанима и да пружи информацију на српском, али и на страном језику. Полиција мора да изгледа и да се понаша као грађанин Београда, у посебном оделу, у

служби другим грађанима, да му слободно и са поверењем приђу и дете и девојка и странац. Таква полиција ће имати и одговарајуће ознаке Београда, али не само као симбол на униформи него као одраз другачије улоге и начина функционисања.

Организација полиције треба да одговори намери да се посвети одговарајућа пажња превентиви и контактної функцији полиције. Већа насеља морају да добију барем полицијске испоставе, а свако село свој контакт и олакшану комуникацију с најближом полицијском испоставом. Безбедност у школама има највиши приоритет, а сходно томе, статус, избор кадрова и организација рада школске полиције биће унапређени.

Рационална организација полиције подразумева одговарајућу службу аналитике у функцији остваривања превентивне улоге, а и како би се расположиви оперативни ресурси користили сходно процени ризика и еластично примењивали. Подразумева се да полиција мора да има одговарајућу јединицу за борбу против уличног криминала.

Не задирући у систем полицијске субординације до нивоа директора полиције, успоставиће се функционална веза града са полицијом. Безбедност у граду је нешто о чему мора да брине и градска власт, а не само МУП и не само кад су ванредне ситуације. Београд, као главни и велики град, има специфичне и безбедносне изазове и ризике који захтевају одговарајући функционалан однос градских власти и полиције. Али не само то.

Питање безбедности је и начин како је у граду организована и како функционише ватрогасна служба. Градске власти су одговорне зато што најмогољуднија општина у Србији – Нови Београд нема ватрогасну станицу. Питање безбедности је и епидемија ковид са којом се суочавамо. Грађани Београда с правом очекују да се градска власт не бави епидемијом само кроз учешће у раду компромитованог републичког кризног штаба и кроз саопштења о раду угоститељских објеката. Питања безбедности су и заштита човекове средине, вршњачко насиље, насиље против разних мањинских заједница.

Зато ће при градској управи бити формирано одговарајуће интерресорно тело које ће се питањем безбедности у Београду бавити на инклузиван и систематичан начин. То би било потпуно супротно од праксе која је заживела за време ове власти, а то је да градски секретаријати функционишу као партијски пашалуци коалиционих партнера у градској власти.

МАЈ 2021. ГОДИНЕ